

August Heinrich Schumacher
født den 12.04.1835 i Petersdorf på Fehmern
død den 16.06.1886 i Toftlund

Julia Schumacher
f. Ørbech
f. 19.12.1830 i Arrild
død 05.07.1877 i Toftlund

Da den 36-årige sognepræst August Schumacher så et billede af den 5 år ældre Julia Ørbech var det kærlighed ved første blik. Han opsøgte hende, friede – og fik ja. Hun var fra en dansksindet familie. Han var tysk. Det blev et ulykkeligt ægteskab.

August Schumacher

August Heinrich Schumacher var søn af pastor Diderich Christoph Johann Schumacher fra Petersdorf og dennes hustru Elsabe, født Olderog.

August Schumacher fik en grundig uddannelse på universiteterne i Kiel, Erlangen og København. Når han kom til København, var det for at lære dansk. Han blev eksamineret i Slesvig i påsken 1865 og var huslærer her indtil efteråret. I løbet af 1866 og 1867 var han først kapellan i Ketting, derefter prædiker i Brarup. I marts 1867 blev han konstitueret i Toftlund og Branderup. I maj 1866 blev han fast ansat i Toftlund.

Den 16. august 1871 blev han gift med Julia Petrea Anna Margretha Ørbech. Han mødte hende på en meget romantisk måde.

Julia Ørbech

Julia Ørbech var eneste datter af præsten i Branderup pastor Ørbech. Bodil Marie Bundesen boede på gården ved siden af præstegården, og hun og Julia Ørbech blev bedste veninder. Bodil Marie Bundesen blev gift med Anders Petersen Lindholm på Porsplet i Stenderup og flyttede dertil. Julia Ørbechs far fik embede i Arrild og flyttede også fra Branderup, men forinden fik Julia Ørbech lavet et portræt af sig selv, som veninden Bodil Marie fik med sig. Det blev stillet frem i Stenderup, hvor Bodil Marie nu boede som ung, nygift kone.

En romantisk historie

En dag var pastor Schumacher på Porsplet for at hjemmedøbe et barn. Bodil Marie Petersen tog ham med hjem til mellemmad, og her fik pastor Schumacher øje på billedet af Julia Ørbech. Han blev ganske betaget, og spurgte, om han måtte tage billedet med hen på bordet, mens han spiste. Det måtte han gerne. Han kiggede henført på det under hele måltidet, mens han spurgte Bodil Marie Petersen ud om pigen på billedet.

August Schumacher havde ikke langt fra tanke til handling. Han red ikke hjem til Toftlund, men red i stedet til præstegården i Arrild, hvor han friede til den 41-årige Julia Ørbech uden på forhånd at have set hende i virkeligheden. Hun sagde ja, men det skulle hun måske ikke have gjort.

Deres ægteskab blev ikke lykkeligt. Julia Ørbech sagde selv, at hun aldrig var lykkelig i præstegården i Toftlund. Det skyldtes i nogen grad de nationale modsætninger.

Dansk og tysk mødes

Julia Ørbech kom fra en meget dansk familie. Hendes far havde prædikeret for Frederik den VII, da denne en gang kom gennem Arrild. Julia Ørbechs far havde da talt over ordene, "Velsignet være han, som kommer i Herrens navn". Kongen skulle have udtalt, at det var den bedste prædiken, han nogensinde havde hørt.

Julia Ørbech kom altså fra et meget dansk hjem, og pastor Schumacher var tysk. Det var svært at få de to nationale modsætninger til at mødes. Det gav spændinger i præstegården.

Parret fik en søn Gustav Johannes Andreas Schumacher. Michael Lorentzen fra Brarup og Thomas

Ørbech, Lustrupgård ved Ribe stod faddere ved drengens dåb i Toftlund kirke.

Gustav Schumacher var svagt begavet og sygelig, og man ved ikke, hvor han blev af. Der skulle have været et foto af ham i Lisbeth Ferslevs fotoalbum, men det har ikke været muligt at finde det. Julia Schumacher døde allerede i 1877 kun 47 år gammel. På hendes gravsten står:

"Syndens sold er død, men Guds nådegave er et evigt liv i Christe Jesu Vor Herre."

Præstegården

Præstegården lå ved vejen ned til skoven. Her var også præstegårdsjorderne. Præstegården var lav og fugtig, og da August Schumacher kom til, trængte præsteboligen til renovering eller eventuelt helt at fornys.

Præsteboligen synes af kirkefolk, og det noteres, at den hverken med hensyn til hygiejne, behagelighed eller bekvemmelighed svarer til de mest beskedne fordringer. Sådan kan en præst ikke bo. Der er fugt og svamp, og det er umuligt at istandsætte bygningen, så den passer til tidens krav. August Schumacher glædede sig til at få en ny tidssvarende bolig. På indersiden af Liber Daticus laver han en skitse over, hvordan han kunne tænke sig den nye præstegård.

Præstegården blev dog ikke bygget i hans tid, så det var efterfølgeren pastor Weber, der kom til at bestemme, hvordan der skulle se ud.

Præstegårdshaven

Pastor Schumacher var "en vældig havemand". Han byggede en stald- og ladebygning øst for præstegården. Bygningerne blev bundet sammen med et "zwischenbau". Der blev ryddet et areal på gårdspladsen, hvor Schumacher anlagde en herlig have fuld af blomster og nuske. Nord for laden lavede han en træbeplantning der hv or stadion Skovlyparken nu ligger.

Det var imidlertid ikke nok med blomster og buske. Havemanden Schumacher anlagde også en "Gemüsegarten" på den anden side Østergade (kaldet Bygaden i Liber Daticus)

Pastor Schumachers syn på gudstjenesten

Pastor Schumacher skrev i Liber Daticus, hvordan han mente en gudstjeneste skulle være:

"Skriftemålet begynder kl. 9.00 efter posturet. Den egentlige gudstjeneste begynder straks efter omtrent kl. 9.30 efter posturet i Toftlund. Og da prædikenen kun varer kort – højst en halv time – så er, når der ikke er barnedåb, selv ved altergang på 80 personer, den hele gudstjeneste allerede til ende kl.11 efter posturet. Enhver kan være hjemme til middag. Siden der af mig prædikes kortere, har kirkebesøget taget til. Og korte prædikener kan ikke nok som anbefales. De kan lettere huskes, navnlig af svagt begavede folk, der husker dårligt og kan påhørs med usvækket opmærksomhed og spænding. Jeg beder mine efterfølgere i embedet, dersom de skulle holde længere prædikener, engang at forsøge sig med sådanne korte, sammentrængte prædikener."

Pastor Schumacher var på mange måder en praktisk mand. Tidligere havde det været skik, at der var skriftemål i kirken om lørdagen. Schumacher indførte, at skriftemålet kunne finde sted ½ time før gudstjenesten om søndagen. Så behøvede folk ikke køre to gange.

Indre Mission

Mens pastor Schumacher var præst i 1874 kom den indremissionske bevægelse til Stenderup. Bevægelsen afholdt møder i Stenderup skole, og pastor Schumacher deltog i et af møderne uden dog at tage ordet.

Refslund, der var en af de kirkeældste i Toftlund, spurgte efterfølgende:

"Hvad synes præsten så om møderne i Stenderup skole?"

"Jo," svarede pastor Schumacher. "Hvis de ikke vil i kirke, er det da godt at de hører Guds ord."

Schumacher kom der ikke mere. Han lod dem selv om det.

Udsagn fra sognebørnene

Der er mange forskellige udsagn om pastor Schumachers gerning:

Et af sognebørnene Hübschmann fra Allerup fortalte, at han syntes, Schumacher var noget lang i sine prædikener, men det var måske, før han begyndte at eksperimentere med de korte.

I den første tid August Schumacher var præst i Toftlund, klagede han over uorden under kirkegangen. Det fik han dog hurtigt bragt til ende.

Pastor Schumacher var en afholdt præst.

Pastor Schumacher var ikke rask. Han havde ofte maveproblemer. Det fortælles om ham, at han var

meget haveinteresseret og ofte lå og arbejdede i haven.

”e glaser” P. Lindholm, siger om præsten:

”Passtor Schumacher prædikede godt med tysk dialekt. Han talte dårligt dansk. Præsten var en god mand i sognet. Han var flittig til at tage på hus- og sygebesøg. Han kom altid ridende på sin hest, Svend. Den fik imidlertid spat af at gå på de dårlige veje, så præsten anskaffede sig i stedet en Væltepeter. Nu kunne han komme frem overalt. ”

Et andet af sognebørnene Lorenz Skøtt fra Hølleskov siger om pastor Schumacher:

”Schumacher var tysksindet, men han ville have dansk på sin gravsten ligesom hustruen. Pastoren var en god mand, der gav meget bort. Nogle i menigheden sagde, at han gav hele præstekaldet bort. Ofte kom fattigfolks koner til præsten og klagede sig, og han fyldte altid en pose til dem”.

Pastor Schumachers sygdom og død

I vinteren 1883 blev pastor Schumacher syg. Han fik først Eide Petersen fra Arrild som vikar. Året efter kom adjunkt Simonsen, født i Gråsten som vikar.

August Schumacher døde pludseligt i 1886. Han faldt om i sin have og var død. Han blev begravet ved siden af sin hustru.

De to gravsten er såkaldte ”grottesten”.